

GAGAUZ LİLİ HEM LİTERATURA
XXXV-inci RESPUBLİKA OLİMPIADASI

IX klas
Mayın 2-4, 2025

TEKSTİ DİKATLI OKUYUN

Bizim ilk neetimiz, en paalı neetimiz: kendi ana dilimizdä, kendi dedelerimizin sözündä üüredelim uşakları hem onnarın analarını-bobalarını da.

Okudukça gagauzça, aktardıkça kiyatları, sözlükleri (makarki onnar bizdä az), lafa durdukça büyük aarif insannarlan, git-gidä taa hep çok var nicä şaşmaa: nekadar meraklı laflar var bizdä!

Durup-durup, şaşêrım, ani birkaç yıl geeri hep taa sayardım, ani bizim dilimiz fukaara.

Bän dä gençkenä, nasıl benim akrannarım da, utanardım gagauzça lafetmää, almasınnar bizi gülmää deyni. Hem dä sanardık, ani sade rusça, o büyük zengin dildä, var nicä etiştirmää başkasının fikirinä kendi sözünü, söylemeklerini.

Şindi dä çoyumuz ölä düşüner. Neçinsä sanılêr, ani lafedirkän gagauzça, läüzım araya-sıraya katmaa başka dildän birkaç laf.

E düşünelim isleecä! Biz demeyecez mi, ani aldadêrız kendi-kendimizi?

Sofiya Koca "Savaşalım işi dooru götürmüü"

I. Verili tekstä analiz yapın.

1. Avtorun bakışına görä bizim ilk neetimiz, en paalı neetimiz nedir? Fikrinizi açıklayın. (4 cümle)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6

2. Neyä teklif eder avtor git-gidä şaşmaa? Sayıklayarak, cuvap verin. (4 cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6

3. Nasıl düşünürmiş gençkenä avtor ana dili için? Siz dä şindi ölä mi düşünersiniz? Cuvabınızı argumentläyin. (4 cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6

4. a) Teksttän **üç** artistik kolaylını bulun da çıkarın, ne olduunu belli edin.

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3

b) Birisinnän gagauz dili için kendi cümlelerinizi kurun.

L	L
0	0
1	1
2	2

II. Verili soruşlara cuvap verin.

1. Teksttän çıkarın **birär** laf birleşmesi:

tamannıkçı _____

bellilikçi _____

hallıkçı _____

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3

2. Aşaada verili laflara bulun:

a) sinonim

sözünü- _____
fikirinä - _____
uşak - _____
ilk - _____
aarif - _____

b) antonim

az- _____
fukaara - _____
büük - _____
var - _____
kaavi - _____

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5

3. Teksttän bulun da çıkarın:

a) **iki** laf, neredä var vokal dönmesi, halını belli edin.

L	L
0	0
1	1
2	2

b) **iki** laf, neredä var konson dönmesi, temel formasına koyun.

L	L
0	0
1	1
2	2

4. Verili lafa morfologiya analizini yapın: **anaları-bobaları**

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4

5. Teksttän verili işliklerin morfologiya nişannarını yazın: (*zaman, üz, sayı*)

demeyecez - _____
şaşêrım - _____

L	L
0	0
1	1
2	2

6. Çizili cümleyä sintaksis analizini yapın.

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7

OKUYUN ŐİİRİ

Ko akılın özünü söyleyecän
Dünnenin herbir dilindä,
Ama yabancı dildä söyleyämeyecän,
Ne söyleyecän kendi dilindä.

Yukardan bu vergi kısmetli,
OnuŐtan ana gibi üüsekli.
Rus dili – rusa,
Gagauz dili – gagauza.

(Mariya Mercanka “*Kendi dilin*”)

III. Őiirä analiz yapın.

1. Kayılsınız mı, ani en önemni fikirini insan sade kendi dilindä söyleyebilir?
Fikirinizi Őiirdän sıracıklarının yardımınnan hem kendi laflarınızlan açıklayın. (3
cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5

2. Neçin poet sayêr, ani gagauz dili “ana gibi üüsekli”? (2 cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3

3. “*Rus dili – rusa,*
Gagauz dili – gagauza”. Açıklayın bu sıracıkların maanasını? (4 cümlä)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5

4. Bu *iki* yaratmayı ne birleştirir? Fikrinizi açıklayın. (4 cümle)

L	L
0	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6

VI.	Mini-yaratma	30 bal	
1.	<p>„Gagauz dilindä lafetmäk – herbirinin borcu...” temasına görä kısıdan kendi fikrinizi açıklayın (1 sayfa). Fikrinizi açıklamaa deyni, aşadaky planı hesaba alın:</p> <p>1. Temayı (konuyu) açıklayın. Cuvabın içindekilii hem temanın (konunun) baalantısı olsun.</p> <p>2. Fikrinizi argumentläyin, dil zebilliini hem dilin komunikativ kalitesini koruyun (logikayca, annamaklı demekli, fikirli).</p> <p>3. Dolu hem dooru literatura dilinin normalarını kullanın. Temayı (konuyu) açıklayarkan, läüzımnı materialı kullanın.</p> <p>4. Derindän kendi bakışınızı, pozişyanızı, kişiliinizi gösterin.</p>	L 0 1 2 4 6 8 L 0 1 2 4 6 8 L 0 1 2 4 6 8 L 0 1 2 4 6	L 0 1 1 2 4 6 8 L 0 1 1 2 4 6 8 L 0 1 1 2 4 6

		4	4
		5	5
		L	L
		0	0
		1	1
		2	2